

6. Гуртієва Л.М. Поняття та правова природа повідомлення про підозру у кримінальному провадженні України. Митна справа. 2014. № 6. С. 185–190. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ms_2014_6%282.1%29_34
7. Лукашкіна Т. В. Доказывание как этап правоприменительного процесса. Актуальні проблеми доказування у кримінальному провадженні : матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (27 листопада 2012 р., м. Одеса) відповід. за випуск Ю. П. Аленін. Одеса : Юридична література. 2013. 30–36 с.
8. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
9. Четвертак К. С. Оскарження повідомлення про підозру. Судова практика 2020 року. 2020. URL: <https://blog.liga.net/user/kchetvertak/article/oskarjennya-povidomlennya-pro-pidozru-sudova-praktika-2020-roku>

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри Гуртієва Л. М.

ДУМА ТЕТЯНА ПЕТРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ВИРІШЕННЯ МОВНОГО ПИТАННЯ

Сьогодні у світі існує велика кількість мовних сімей, в кожен з яких входять мови, що володіють спорідненими зв'язками між собою. Останніх налічують більш ніж 6 тис. на планеті, серед яких найбільш поширені – англійська, китайська, іспанська, хінді, арабська, російська і ряд інших. Водночас налічується трохи більше 400 мов, які знаходяться під загрозою зникнення. Задля збереження й забезпечення розвитку будь-якої мови, необхідно обрати розумний відповідно до тих чи інших умов політичний курс, спрямований на затвердження сприятливої для даної держави мовної моделі, а та кож докласти чималих зусиль, аби зберегти культуру, традиції та цінності нечисленних етносів. Розглянемо, як дане завдання реалізують зарубіжні країни.

Так, Швейцарія є федеративною державою і складається з 26 кантонів, внаслідок чого існують чіткі етнічні кордони між жителями того чи іншого регіону. Населення говорить на чотирьох мовах: німецькою – 64%, французькою – 19%, італійською – 8%, ретороманською – 1%. Усі вони є офіційними, окрім останньої, ретороманської – архаїчної мови древніх кельтів, яка є лише національною та знаходиться під загрозою вимирання. У Союзній Конституції Швейцарської Конфедерації 1999 р. мові присвячено три статті: в ст. 4 вказаний перелік мов країни; в ст. 18 гарантується свобода вживання мов; в ст. 70 регламентуються

права й обов'язки Союзу, кантонів і общин щодо мов, зокрема: «... 3. Союз та кантони заохочують взаєморозуміння та обмін між мовними спільнотами. ... 5. Союз підтримує заходи кантонів Граубюнден і Тічино щодо збереження і заохочення реторманської та італійської мов» [1].

Складна обстановка, що пов'язана з етнічним чинником, виникла в Бельгії. Відповідно до ч. 1 ст. 4 Конституції Бельгії 1994 р. «Бельгія складається з чотирьох лінгвістичних регіонів: регіон французької мови, регіон нідерландської мови, двомовний регіон Брюссель-столиця і регіон німецької мови» [2]. Таким чином, населення розмовляє трьома офіційними (державними) мовами: нідерландською, французькою та німецькою. Історично склалося, що дуже часто трапляються конфлікти між вище зазначеними групами населення.

Отже, Швейцарія й Бельгія є яскравим прикладом мовної моделі, яка передбачає існування в державі кількох офіційних (державних) мов.

Як не парадоксально це звучить, але в умовах глобалізації поряд з тенденцією до інтеграції в ряді країн спостерігається прагнення деяких провінцій до відокремлення від держави. В Європі це, перш за все, стосується Іспанії. Зовні така політика пов'язана з мовою, хоча глибина її – економічна.

В Іспанії строкатий етнічний склад населення надзвичайно впливає на політику держави, в тому числі й на проблему єдності. З 47 млн всього населення країни корінні народи Іспанії становлять: іспанці – 70,6%, каталонці – 18,3%, галісійці – 8,1%, баски – 2,4%. Конституція Іспанії 1978 р., проголосивши єдність іспанської нації, гарантує право на автономію всім національностям та регіонам. Зокрема, ст. 3 встановлює, що «Кастильська мова є офіційною іспанською мовою держави» і визнає, що «інші мови Іспанії також є офіційними у відповідних автономних спільнотах згідно з їхніми Статутами» [3].

Таким чином, Іспанії характерна мовна модель, яка передбачає можливість існування, поряд з офіційною (державною) мовою, яка застосовується на всій території держави, інших офіційних мов в окремих частинах країни.

За останні роки ЗМІ все частіше згадують про рух за незалежність Каталонії, представники якого заявляють про історичну і культурну особливість каталонської нації і добиваються повного суверенітету та незалежності Каталонії. Проте у зв'язку зі світовою фінансово-економічною кризою 2008–2009 рр. і нинішньою кризою в Іспанії стався певний спад таких настроїв каталонців.

Виключне становище на планеті займає англійська мова – мова міжнародного спілкування, яка є державною мовою Великобританії, Сполучених Штатів Америки і ще ряду країн,

де вона офіційно визнана. Їм притаманна мовна модель, яка характеризується беззастережним визнанням лише однієї офіційної (державної) мови. Використання спільної мови є одним із головних чинників, що забезпечують національне єднання й дозволяють перейти до стабільності в державі.

Цікавий досвід мовної політики можна спостерігати в країнах Латинської Америки, переважна більшість країн якої, за винятком Бразилії, є іспаномовними. Федеративна Республіка Бразилія є найбільшою країною Латинської Америки, як за площею, так і за населенням. Державною мовою Бразилії є португальська. Однак привертає увагу той факт, що нещодавно українська мова стала офіційною мовою одного з муніципалітетів Бразилії. Закон із таким рішенням одноголосно підтримали всі присутні депутати на засіданні 5 жовтня 2021 року. Так, у муніципалітеті Прудентополіс 75% усього населення міста – етнічні українці, переважно вихідці з Тернопільщини. Крім того, ще в березні 2019 року міський голова Тернополя спільно з мером Прудентополіс підписали угоду про партнерство і співробітництво між цими двома містами [4].

Не залишається поза увагою і Україна, де на сьогодні гостро нарізла мовна проблема. 2003 року Верховною Радою була ратифікована Європейська хартія регіональних мов або мов меншин, метою якої є захист і розвиток історичних регіональних мов і мов національних меншин у Європі. Проте положення Хартії не забезпечували до кінця надійну мовну політику, внаслідок чого 2012 року було прийнято Закон України «Про засади державної мовної політики», яким було введено поняття «регіональні мови» та надано їм більш важливий статус, ніж це передбачено у Хартії. 2014 року «Закон Ківалова – Колесніченка» скасовано Верховною Радою, оскільки цей документ фактично нівелював статус української мови як єдиної державної в Україні, але не був підписаний в. о. Президента України, який заявив, що не підписуватиме його, поки не буде підготовлений і проголосований новий закон. 2018 року Конституційний Суд України визнав Закон неконституційним і таким, що втратив чинність. 2017 року набув чинності Закон України «Про освіту», який визначає, що «мовою освітнього процесу в закладах освіти є державна мова» і зазначає, що гарантується право отримання освіти державною мовою і регіональними мовами або мовами меншин [5]. Таким чином, представники меншин в Україні повинні вільно володіти українською мовою. Однак це викликало значне обурення серед таких країн, як Угорщина, Румунія і Болгарія, які закликали Україну не вводити в дію норму закону про освіту щодо мови навчання. Венеціанська комісія зазначила, що пункти закону є прийнятними й навіть корисними для громадян

України, але все ж рекомендувала не обмежувати до мінімуму використання мов нацменшин.

2019 року набрав чинності Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», який забезпечив пріоритетність української мови у понад 30 сферах суспільного життя, зокрема у державному управлінні, ЗМІ, сфері освіти, науки, культури, реклами, послуг. Водночас він є достатньо гнучким щодо застосування інших мов поруч з українською і взагалі ніяк не регулює приватного спілкування.

Отже, мова й етноси нероздільні, бо матеріальною основою в кожному випадку виступає людина з моменту своєї появи. Тому держави повинні створювати таке середовище, де різноманітність не вважається загрозою, де всі члени суспільства можуть вільно володіти рідною мовою, не боячись дискримінації, і в той же час, де кожен може обрати для себе мову спілкування. Світовий досвід доводить, що це можливо.

Список використаних джерел

1. Союзная конституция Швейцарской Конфедерации от 18 апреля 1999 года. URL: https://www.concourt.am/armenian/legal_resources/world_constitutions/constit/swiss/swiss--r.htm
2. Конституция Бельгии от 17 февраля 1994 года. URL: <https://legalns.com/download/books/cons/belgium.pdf>
3. Конституция Королевства Испания от 27 декабря 1978 года. URL: https://www.concourt.am/armenian/legal_resources/world_constitutions/constit/spain/spain--r.htm
4. Українська стала офіційною мовою муніципалітету в Бразилії. Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-ukrainska-mova-brazylia/31497014.html>
5. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 38–39. С. 380.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри Каненберг-Сандул О. К.

ІВЛЄВА ЛІАНА СЕРГІЇВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ МІЖНАРОДНОГО УСИНОВЛЕННЯ

Сім'я це берегиня людських цінностей. Саме з неї починається життя людини та відбувається формування її як громадянина. Сім'я – це джерело любові, поваги, прихильності, добробуту. Частина третя статті 51 Конституції України від 28 червня